

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum dæmones operentur ad miracula facienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Tertius modus est, q̄ operentur etiam aliquid co-
gendo: quē quidem modum Augustinus sub dubio
relinquit in 22. de Ciui. Dei, sic dicens. Sine. n. Deus
ipse per se ipsum miro modo, siue p̄ suos ministros
etiam faciat, siue etiam per martyrum spiritus, siue
per homines adhuc in corpore cōstitutos, siue om-
nia ista per angelos, quibus inuisibiliter imperat, o-
peretur (vt quæ per martyres fieri dicuntur eis oran-
tibus tantum & impetrantibus, non etiam operati-
bus fiant) siue alijs modis qui nullo modo compre-
hendi a mortalibus possunt, tñ attestantur hæc mi-
racula fidei, in qua carnis in aternū resurrectio præ-
dicatur. Sed Greg. in 2. Dialo. hanc quæstionem de-
terminare uidetur, dicens quod sancti homines et
in carne, uiuentes non solum orando, & impetra-
do, sed etiam potestatiue, ac per hoc cooperando
miracula faciunt: quod probat & ratione & ex plis.
primo ratione quidem, quia si hominibus data est
potestas filios Dei fieri: non est mirum si ex potesta-
te mira facere possunt. exemplis autem, quia Petrus
Ananiam & Saphiram mentientes, morti increpan-
do tradidit, nulla oratione præmissa, vt habet Act. 5.
Beatus etiam Benedictus dum ad brachia cuiusdam
ligati rustici oculos deflexisset, tanta se celeritate ce-
perunt illigata brachijs lora dissoltere, ut dissolui-
tam concite nulla hominū festinatione potuissent.
vnde concludit, q̄ sancti quandoq; faciunt miracu-
la orando, quandoque ex potestate: qualiter autem
hoc esse possit considerandum est. Constat autē q̄
Deus solo imperio miracula operatur, videmus autē
q̄ imperio diuinum ad inferiores rationales spiri-
tus, scilicet humanos, medijs superioribus, s. i.
angelis, peruenit, vt in legis veteris latrone apparet.
& per hūc modū per spiritus angelicos, vel huma-
nos, imperium diuinum ad corporales creaturas pe-
uenire potest, vt per eas quodammodo nature præ-
sententur diuinum præceptum, & sic agāt quodam-
modo spiritus humani vel angelici, vt instrumentū
diuinæ virtutis ad miraculi perfectionem, nō quasi
aliqua virtute habitualiter in eos manente, vel gra-
uita, vel naturali in actum miraculi possint, quia sic
quando cunq; vellēt, miracula facere possent: quod
tamen Greg. in 2. Dialo. non esse verum testatur. Et
probat per exemplū Pauli qui stimulum a se remo-
ueri petiit, nec impetrauit: & per exemplum Benedi-
cti, qui detentus fuit contra suam voluntatem per
pluuiam fororis precibus impetratam: sed virtus ad
cooperandum Deo in miraculis, in sanctis intelligi
potest ad modum formarum imperfectarum, quæ
intentiones vocantur, quæ non permanent nisi per
presentiam agentis principalis, sicut lumen in aere
& motus in instrumento, & talis virtus potest intel-
ligi donum gratiæ gratis datæ, quæ est gratia virtu-
tum, vel curationum, vt sic hæc gratia quæ datur ad
operandum supernaturaliter, sit similis gratiæ proph-
etiæ, quæ datur ad supernaturaliter cognoscen-
dum, per quam propheta non potest quando cum-
que vult prophetare, sed solum cū spiritus prophe-
tiæ cor eius tangit, ut Gregor. probat in 1. Homil. su-
per Ezech. Nec est mirum, si per hunc modum spi-
rituali creatura Deus instrumentaliter utitur ad fa-
ciendum mirabiles effectus in natura corporali, cū
etiam corporali creatura utatur instrumentaliter ad
spirituum iustificationem, vt in sacramentis patet.
E E PER hoc patet responsio ad obiecta. Nam
verum est, q̄ solus Deus miracula facit per autho-
ritatem. verū est etiam quod potestatem miracula

faciendi creatura communicat secundum capaci-
tatem creatura & diuinæ sapientiæ ordinem: ita q̄
creatura per gratiā miracula ministerio operetur.

ARTICVLVS V.

Utrum etiam demones operentur ad miracula faciendā.

QVIINTO quaritur utrum etiam demones ope-
rentur ad miracula faciendā. Et videtur q̄ sic.
Dicitur enim Matth. 24. Surgent Pseudo christi, &
Pseudopropheta, & dabunt signa magna & prodigia
sed hæc non operabuntur nisi per virtutem damo-
num ergo demones operantur ad miracula faciendā.

¶ 2 Præ. Subito sanare infirmum miraculum est, si-
cut miraculum fuisse dicitur quod Christus socius
Petri sanauit, vt habetur Luc. 4. hoc autem etiam
demones possunt facere. Nam medicina adhibita
infirmo fanitatem accelerant: possunt autem demo-
nes agilitate suæ naturæ medicinas efficaces ad fan-
nandum, quas bene cognoscunt, adhibere ad fanan-
dum, & sic vt videri possunt subito sanare. Ergo
possunt subito miracula facere.

¶ 3 Præ. Facere mutos loqui est miraculum: maius
autem miraculum videtur esse q̄ canis loquatur vel
cantet, quod Simon Magnus faciebat, vt legitur, vi-
tute demonis, ergo potest facere miraculum.

¶ 4 Præ. Valerius Maximus narrat q̄ fortuna sum-
ma lachryma, quod Romæ erat via Latina nō semel, sed
bis ita locatum est his verbis, Rite me matronæ vi-
distis, riteq; dedicastis: quod autem lapides loquan-
tur, maius est miraculum, quàm quod muti loquan-
tur, quod tamen est miraculosum. ergo videtur q̄
demones miracula facere possunt.

¶ 5 Præ. Legitur in historijs, q̄ quædam virgo ve-
stialis in signum pudicitie conseruata, aquam in velle
perforato de Tyberi portauit, nec tamen aqua effu-
sa est: quod fieri nō potuit nisi per hoc q̄ retineba-
tur aqua ne flueret aliqua nō naturali virtute, quod
patet esse miraculum in Iordanis diuisione, & eius
statione, ergo demones possunt facere miracula.

¶ 6 Præ. Multo difficilius est hominem transformari
in aliquod animal brutum, q̄ aquam transformari in
vinum: sed aquam transformari in vinum est mira-
culum, ut patet Ioan. 2. ergo multo fortius hominem
transformari in aliquod animal brutum: sed demonis
virtute homines transformantur in bruta, sicut Varro
narrat socios Diomedis a Troia reuertentes in an-
tis fuisse eberfos, quæ lōgo tpe post circa templum
Diomedis volabant: narrat etiam q̄ Cyrces famo-
sissima maga, socios Vlyssis mutauit in bestias, & q̄
Arcades quodam stagno transitu conuertebantur
in lupos, ergo demones possunt miracula facere.

¶ 7 Præ. Aduersitates Iob demone agente proci-
ratae sunt: quod patet ex hoc, q̄ Dominus dedit
potestatem in omnia, quæ erant Iob: sed huiusmo-
di aduersitates non sine miraculo contigerunt, ut
patet in igne de celo descendente, & de vento do-
mum ad interitionem filiorum eius euertente, et
ergo demones miracula facere possunt.

¶ 8 Præ. Quod Moyses virgam in serpentes muta-
uit, miraculum fuit: sed hoc similiter fecerunt magi
Pharaonis, virtute demonum, vt habetur Exo. 7. et
ergo videtur q̄ demones miracula facere possunt.

¶ 9 Præ. Operatio miraculorum magis est remota
a virtute humana, q̄ a virtute angelica: sed per ma-
ios homines interdum miracula fiunt: vnde ex plo-
na

Lib. 22. ca. 9.
a. med. co. 3.

Lib. 2. dialo.
cap. 30.

Lib. 2. dial.
ca. 31. & 30.

2. dial. c. 20.
Gæg. lib. 2.
dial. c. 33. in
noai. ex ep.

D. 894.

Homil. 1. in
Ezec. a. me.

na reproborum dicitur Math. 7. In nomine tuo prophetauimus, & virtutes multa fecimus. ergo & per daemones vera miracula fieri possunt.

SED CONTRA, tempore Antichristi demon maximam virtutem habebit ad operandum: quia, ut dicitur Apoc. 10. Oportebit eum solui modico tpe, quod intelligitur tps Antichristi: sed tunc non operabitur vera miracula, qd patet per hoc qd dicitur, secundum Thes. 2. quod aduentus Antichristi erit in omni virtute, & signis & prodigijs mendacibus. ergo daemones vera miracula facere non possunt.

RESPON. Dicendum, quod sicut angeli boni per gratiam aliquid possunt ultra naturalem virtutem, ita angeli mali minus pnt ex diuina prouidentia eos reprimente, qd possunt fm naturalem virtutem, quia vt Aug. dicit 3. de Trin. quaedam quae angeli mali pnt facere si permittentur, ideo facere non possunt, quia non permittuntur (vnde fm hoc ligari dicuntur, qd impediuntur ab illis agendis, ad qd eorum naturalis uirtus se extendere posset, solui autem, cum permittuntur agere diuino iudicio: quae fm naturam possunt) quaedam vero non possunt, etiam si permittantur, ut ibidem dicitur, quia natura modus eis a Deo praestitus: hoc non permittit. Ad huiusmodi autem quae sunt supra facultatem naturae ipsorum, eis a Deo nulla datur potestas, quia cum operatio miraculosa sit quoddam diuinum testimonium indicatum diuinae uirtutis & ueritatis, si daemones quorum est tota uoluntas ad malum, aliqua potestas daretur faciendi miracula, Deus falsitatis eorum testis existeret, quod diuinam bonitatem non decet. vnde ea tantum interdum opera faciunt, quae miracula hominibus uidentur quando permittuntur a Deo, ad quae eorum naturalis uirtus se posset extendere. Sicut etiam ex supra dictis patet, naturali uirtute hos solos effectus, pducere possunt p modum artis, ad quos inueniuntur uirtutes aliquae naturales in corporibus, quae eis ad motum localem obediunt, ut sic ea possunt ad aliquem effectum celeriter applicare: huiusmodi aut uirtutibus ueræ transmutationes corporum fieri possunt, sicut fm naturalem cursum rerum uidentur unum ex alio generari. possunt nihilominus aliqua mutatione corporali facta, quaedam quae non sunt in rerum natura, in imaginatione facere apparere per commotionem organi phantasie, fm diuersitatem spirituum, & humorum: ad quod etiam aliqua corpora exteriora efficaciam habent, ut eis aliquo modo adhibitis uideatur esse aliquid alterius formae qd sit, sicut patet in phreneticis, & mente captis. possunt ergo daemones mirabiliter in nobis operari dupliciter, uno modo per ueram corporis transmutationem, alio modo per quandam illusionem sensuum ex aliqua immutatione imaginationis. Neutra tamen operatio est miraculosa. sed est per modum artis, ut supra diximus, & ideo simpliciter dicitur, quod per daemones uera miracula fieri non possunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod signa, & prodigia dicuntur aliqua, quae uirtute naturali fieri possunt, hominibus tamen mira, vel etiam per sensuum illusionem, ut dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod nihil prohibet daemorum arte uelocius aliquem posse sanari, qd per naturam, si sibi relinquatur, quia hoc etiam uidentur per artem hominis fieri, non tamen uidentur quod possint subito sanare (licet aliquos alios effectus

A possint facere quasi subito) quia medicina corpori humano exhibitae, operantur ad sanitatem quasi instrumenta: natura autem est sicut agens principale, unde debet talia adhiberi quae possint a natura moueri, & si plura adhiberentur non conferrent ad sanitatem, sed magis impedirent. Vnde est illa infirmitates, ad quarum sanitatem naturae uirtus nullo modo potest, operatione daemonum sanari non possunt. Secus autem est de illis effectibus, qui dependent ab exteriori agente, sicut a causa principali. Sciendum autem est quod etiam si subito sanitatem daemones perficerent, non esset miraculum: ex quo id agerent, mediante naturali uirtute si id agerent.

AD TERTIUM dicendum, quod locutio canum & alia huiusmodi, quae Simon Magus faciebat, potuerunt fieri per illusionem, & non per effectus ueritatis. Si tamen per effectus ueritatem hoc fieret, nullum sequitur inconueniens: quia non dabit cani demon uirtutem loquendi, sicut datur mutis per miraculum, sed ipsemet per aliquem motum localem sonum formabat, literarum & articulorum uocis similitudinem, & modum habentem: per hunc enim modum etiam asina Balaam intelligitur fuisse locuta, angelo tamen bono operante.

Et similiter dicendum ad quartum, de locutione mulachri: hoc enim factum fuit daemone per motum aeris sonum formate, similem humanae locutioni.

AD QUINTUM dicendum, quod non est remotum quin sit in commendatione castitatis, quod Deus uerus per suos angelos bonos, hominibus miraculum per retentionem aquae fecisset: quia si qua bona in gentilibus fuerunt, a Deo fuerunt: si autem per daemones factum est, nec hoc repugnat praedictis. Nam quiescere, & moueri localiter, ab eodem principio secundum genus sunt: quia per quam naturam aliquid mouetur ad locum, quiescit in loco. Vnde sicut daemones possunt mouere corpora localiter, ita possunt, & a motu retinere: nec tamen est miraculum, sicut quando fit diuinitus, quia hoc secundum naturalem uirtutem daemones contingit ad huiusmodi effectum determinatum.

AD SEXTUM dicendum, quod illarum transformationes, de quibus Varro loquitur, non fuerunt secundum ueritatem, sed fm apparentiam, per operationem daemones, phantastico hominis fm aliquam corporalem speciem immutato, sicut dicit Aug. 18. de Ciuitate Dei.

AD SEPTIMUM dicendum, quod per aliquem motum aeris, daemones, Deo permittente, possunt aliquas tentationes concitare, cum etiam per uentorum motum naturaliter fieri uideamus. Et per hunc modum fuerunt aduersitates Iob, operantibus daemones procuratae.

AD OCTAVUM dicendum, quod de operatione magorum Pharaonis duplex opinio in Glossa tangitur. Vna est quod non fuerit uera conuersio uirgarum in serpentes, sed hoc fuit fm apparentiam tantum per aliquam praestigiosam illusionem. Aug. autem in glossa ibidem posita dicit, quod fuit conuersio uera uirgarum in serpentes. Quod ex hoc uerisimiliter probat, quia scriptura eodem uocabulo nominat, & uirgas magorum & uirgam Moysi: quam constat uere in serpente esse conuersam. Quod autem operatione daemonum uirge in serpentes sunt conuersae, miraculum non fuit. hoc enim fecerunt daemones per aliqua semina collecta, quae habebant vim putrefaciendi uirgas, & in serpentes conuertendi: sed quod Moyses fecit, miraculum fuit, quia diuina uirtute, absque omni naturalis uirtutis operatione hoc effectum est.

AD NONUM dicendum, quod homines qui sunt mali uita, quando-

Glossa ordinaria ibi ex Aug.

Glossa ordinaria ibi.

D. 446. Li. 3. cap. 9. a medio. 10. j.

Art. prec.

Art. 4. huiusmodi quait.

in corp. art.

quandoque annuntiatores veritatis: & ideo Deus in testimonium veritatis per eos annuntiare miracula facit, quod de demonibus dici non potest.

AD VLTIMUM, Quod in contrarium obijcitur dicendum, q̄ tempore Antichristi diaboli potestas soluenda dicitur, inquam ei multa facere permittentur quæ modo non permittuntur: vnde & operabitur multa ad eorū seductionē, qui hoc meruerunt, non acquiescendo veritati. Operabitur autem quædam præstigiöse, in quibus nec erit verus effectus, nec miracula. Operabitur etiam quædam per veram corporum immutationē, in quibus si erunt veri effectus, non tamen vera miracula, quia erunt per causas naturales operata. Quæ etiam mendacia dicuntur quantum ad intentionem facientis, qui per huiusmodi mirabilia opera inducit homines ad credendum mendacijs.

ARTICVLVS VI.

Vtrum angeli & demones habeant corpora naturaliter sibi vnita.

SE^XT^O quaeritur vtrum angeli, & demones habeant corpora naturaliter sibi vnita. Et videtur quod sic. In quolibet enim animali est corpus naturaliter spiritui unitum: sed angeli, & demones sunt animalia: dicit enim Greg. in homi. Epiphanię, quod iudeis tanquam ratione utentibus rationale animal. id est, angelus annuntiare debuit. De demonibus vero dicit Aug. in 3. super Gene. ad literam. Demones aerea sunt animalia, quia corpora aereorum natura vigent, ergo angeli, & demones habent corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 2. Præter. Orig. dicit in Petiarchon, quod nulla substantia spiritalis sine corpore esse potest, nisi solus Deus. Cum ergo angeli, & demones sint substantiæ creatæ, videtur quod habeant corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 3. Præter. Phantasia, & irascibilis, & concupiscibilis sunt vires organice viuentes: hæc autem sunt in demonibus, & eadem ratione in angelis: dicit enim Diony. 4. capitu. de Diu. no. quod malum demonis est furor irascibilis, concupiscentia amoris, & phantasia proterua, ergo habent corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 4. Præter. Aut angeli sunt cõpositi ex materia, & forma, aut non si sunt cõpositi ex materia, & forma, oportet eos esse corpora: cum, n. materia in se cõsiderata sit una, quia nõ diuersificatur nisi p̄ formas, oportet q̄ omnium diuersorum materiam habentium, intelligant diuersæ formæ in diuersis partibus materiæ receptæ. Nam s̄m idem materia diuersas formas recipere non p̄t, diuersitas aut̄ partu, intelligi non potest in materia sine eius diuisione, nec diuisio sine dimensione, quia sine quantitate substantia indiuisibilis est, vt d̄r in libro Physic. ergo oportet q̄ omnia habentia materiam habeant dimensionem, & per consequens corpora. Si aut̄ non sunt cõpositi ex materia, & forma, aut sunt formæ per se stantes, aut formæ corporibus vnitæ: si sunt formæ per se stantes, oportet q̄ non habeant esse ab alio causatum: cum, n. forma sit essendi principiu in quâ tuõ hmõ, illud quod est forma tantum, non habet esse causatum, sed solum est alijs causa essendi. Si autem sunt formæ corporibus vnitæ, oportet quod habeant corpora naturaliter sibi vnita: vniõ enim formæ, & materiæ est naturalis. relinquatur ergo quod oportet vnum istorum trium ponere, scilicet quod angeli sint corpora, uel sint substantiæ increa-

ta, uel habeant corpora naturaliter vnita, sed prima duo sunt impossibilia. ergo tertium est ponendum.

¶ 5. Præter. Forma, in quantum huiusmodi, est s̄m quantum aliquid formatur. id ergo quod est forma tantum, est formans nullo modo formatum, quod est solus Dei, qui est species prima, a qua oia sunt speciosa, vt dicit Aug. 8. de Ciu. Dei. ergo angeli non sunt formæ tantum, & ita sunt formæ corporibus vnitæ.

¶ 6. Præter. Sicut anima non potest operari aliquem effectum in exterioribus corporibus nisi medijs instrumentis: ita nec angelus nisi corporalibus aliquibus virtutibus, quibus vtitur velut instrumentis. Sed anima ad exercendas suas operationes habet corporea organa naturaliter sibi vnita, ergo & angeli.

¶ 7. Præter. Primus motus in corporibus est quod mouetur corpus a substantia incorporea. Primus autem motus est moueris seipsum, vt h̄r in 8. Physic. quia quod per se est, prius est eo quod per aliud est, ergo quod immediate mouetur a substantia incorporea mouetur sicut motum ex se. sed hoc non p̄t esse, nisi substantia incorporea mouens sit corpori naturaliter vnita. cum ergo angeli & demones moueant immediate corpora, vt supra dictum est, videtur quod habeant corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 8. Præter. Nobilitas habet vitam quod viuunt & viuificat, quàm quod viuunt tantum, sicut perfectius est lux in eo quod lucet & illuminat, quàm in eo quod tantum lucet: sed anima humana viuunt & viuificat corpus naturaliter sibi vnitum, ergo & angelus nõ minus nobiliter viuunt quàm anima.

¶ 9. Præter. Omnis motus corporis diuersimode moti, est moti moueris seipsum, quia qd̄ mouet motu tñ, non videtur esse mouens seipsum, ut d̄r in 8. Physic. sed corpus celeste mouetur diuersis motibus, vnde planetæ ab astrologis quandoq; dicuntur recti, quandoque retrõgrad, quandoq; stationarij. ergo motus superiorum corporum est mobilium mouentium seipsa, & sic corpora illa sunt cõposita ex substantia corporali & spiritali: sed illa spiritalis substantia nõ est anima humana, nec est Deus, ergo est angelus. angelus ergo habet corpus naturaliter sibi vnitum.

¶ 10. Præter. Nihil agit vltra suam speciem, sed corpora celestia causant vitam in istis inferioribus, vt patet in animalib. ex putrefactione generatis per virtutem celestium corporum. cū ergo substantia viuens sit nobilior non uiuente, ut dicit Aug. in lib. de Vera Relig. videtur quod corpora celestia habeant vitam, & ita habeant substantias spirituales sibi naturaliter vnitas, & sic idem quod prius.

¶ 11. Præter. Primum mobile est corpus celeste: Sed Philosoph. probat in 8. Physic. q̄ omnia mota reducuntur ad primum mobile, quod ex se mouet, ergo celum est ex se motum. ergo est cõpositum ex corpore moto, & mouente immobili, qd̄ est substantia spiritalis, & sic idem quod prius.

¶ 12. Præter. Secundum Dionysij. 7. cap. de Diu. no. sup. premium inferioris naturæ semper attingit ad infinitum naturæ superioris, diuina sapientia res taliter ordinante: sed sup. premium in natura corporali est corpus celeste, cum sit nobilissimum corpus, ergo attingit ad naturam spiritualem, & ei vnitur, & sic idem quod prius.

¶ 13. Præter. Corpus celi est nobilior corpore humano, sicut perpetuū corruptibilis: sed corpus humanum est unitū naturaliter substantiæ spiritali, ergo multo magis

Homi. 10. in eu. cir. prin. capitul.

Lib. 3. c. 10. in princip. tom. 3.

Lib. 1. c. 6. in fine tom. 4.

Cap. 4. pag. 3. medio.

Lib. 1. c. 6. in fine tom. 3.